

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักสิทธิประโยชน์ กลุ่มงานกำกับและควบคุมการวินิจฉัยประโยชน์ทดแทน โทรศัพท์ ๐ ๒๙๕๖ ๒๒๘๙

ที่ รง ๐๖๒๙/๖๕๕

วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗

เรื่อง การวินิจฉัยคำว่า “บุตร” ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.๒๕๓๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่๔) พ.ศ.๒๕๕๘

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานประกันสังคมกรุงเทพมหานครพื้นที่/ประกันสังคมจังหวัด/หัวหน้าสาขา

ตามหนังสือกองกฎหมาย ที่ รง ๐๖๐๒/๓๗๑ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๗ ส่งสำเนา คำพิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ ที่พิพากษาให้บุตรตามความเป็นจริง แม้มิใช่บุตรชอบด้วยกฎหมาย ก็มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์กรณีผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย และเงินบำเหน็จชราภาพ นั้น

สำนักสิทธิประโยชน์ ทราือกกฎหมายในประเด็นดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้มีความชัดเจน ในการตีความคำว่า “บุตร” สำหรับประกอบการพิจารณาวินิจฉัยสั่งจ่ายประโยชน์ทดแทน ซึ่งผลการพิจารณา เป็นไปตามหนังสือกองกฎหมาย ที่ รง ๐๖๐๒/๓๖๗๗ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗ เรื่อง การวินิจฉัยคำว่า “บุตร” ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.๒๕๓๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่๔) พ.ศ.๒๕๕๘ เพื่อให้สำนักงาน ประกันสังคมกรุงเทพมหานครพื้นที่/สำนักงานประกันสังคมจังหวัด/สาขา ถือปฏิบัติในการวินิจฉัย ให้เป็นแนวทางเดียวกัน รายละเอียดตามเอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติ

(นางรัชณี ภูพร้อมพันธุ์)

ผู้อำนวยการสำนักสิทธิประโยชน์

บันทึกข้อความ

สำนักสิทธิประโยชน์
วันที่ 27/8
วันที่ 12 มิ.ย. 2567
เวลา 0.40

9050

ส่วนราชการ กองกฎหมาย กลุ่มงานกฎหมาย โทรศัพท์ ๒๖๕๗-๘

ที่ รง ๐๖๐๒/๓๖๗๗

วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗

เรื่อง การวินิจฉัยคำว่า “บุตร” ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

เรียน ผู้อำนวยการสำนักสิทธิประโยชน์

๑. เรื่องเดิม/ข้อเท็จจริง

ตามที่สำนักสิทธิประโยชน์มีหนังสือที่ รง ๐๖๒๙/๔๒๖ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ขอหารือว่าการตีความคำว่า “บุตร” ของผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘ หมายถึง บุตรชอบด้วยกฎหมายต่อไป หรือต้องตีความตามแนวคำพิพากษาของศาลแรงงานภาค ๗ หรือไม่ อย่างไร นั้น

๒. ข้อกฎหมายและความเห็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๗๓ ในกรณีที่ผู้ประกันตนถึงแก่ความตายโดยมิใช่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ถ้าภายในระยะเวลาหกเดือนก่อนถึงแก่ความตายผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือนให้จ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย ดังนี้

(๑) เงินค่าทำศพตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยเท่าของอัตราสูงสุดของค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ให้จ่ายให้แก่บุคคลตามลำดับ ดังนี้ ...

(ข) สามเณรียา บิดามารดา หรือบุตรของผู้ประกันตนซึ่งมีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน

(๒) เงินสงเคราะห์กรณีที่ผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย ให้จ่ายแก่บุคคลซึ่งผู้ประกันตนทำหนังสือระบุให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์นั้น แต่ถ้าผู้ประกันตนมิได้มีหนังสือระบุไว้ก็ให้นำมาเฉลี่ยจ่ายให้แก่สามเณรียา บิดามารดา หรือบุตรของผู้ประกันตนในจำนวนที่เท่ากัน ดังนี้

มาตรา ๗๗ จัตวา ในกรณีที่ผู้ประกันตนซึ่งมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพตามมาตรา ๗๗ ทวิ ถึงแก่ความตายก่อนที่จะได้รับประโยชน์ทดแทน หรือผู้รับเงินบำนาญชราภาพถึงแก่ความตายภายในหกสิบเดือนนับแต่เดือนที่มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพ ให้ทายาทของผู้นั้นซึ่งมีชีวิตรอยู่ในวันที่ผู้ประกันตนหรือผู้รับเงินบำนาญชราภาพถึงแก่ความตายมีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ

ทายาทผู้มีสิทธิตามวรรคหนึ่ง ได้แก่

(๑) บุตร ยกเว้นบุตรบุญธรรมหรือบุตรซึ่งได้ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่น ให้ได้รับสองส่วน ถ้าผู้ประกันตนที่ตายมีบุตรตั้งแต่สามคนขึ้นไปให้ได้รับสามส่วน

๒.๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๕๔๙ เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของผู้นั้นตกทอดแก่ทายาท...

มาตรา ๑๖๐๓ กองมรดกย่อมตกทอดแก่ทายาทโดยสิทธิตามกฎหมายหรือ

โดยพินัยกรรม

ทายาท...

ทายาทที่มีสิทธิตามกฎหมาย เรียกว่า “ทายาทโดยธรรม”

ทายาทที่มีสิทธิตามพินัยกรรมเรียกว่า “ผู้รับพินัยกรรม”

มาตรา ๑๖๒๗ บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้วและบุตรบุญธรรมนั้นให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดาน เหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๑๖๒๘ ทายาทโดยธรรมมีหลายลำดับเท่านั้น และภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๖๓๐ วรรค ๒ แต่ละลำดับมีสิทธิรับมรดกก่อนหลังดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ผู้สืบสันดาน

(๒) บิดามารดา

(๓) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน

(๔) พี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกัน...

๒.๓ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เรื่องเสร็จที่ ๑๙๖/๒๕๕๒ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้ตรวจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้ว สรุปผลการพิจารณาได้ว่า แก้ไขเพิ่มเติมร่างเดิมมาตรา ๕ (นิยามคำว่า “บุตร”) โดยตัดนิยามคำว่า “บุตร” ออก เนื่องจากบุตรของผู้ประกันตนไม่ว่าจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ควรมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม การกำหนดนิยามให้หมายความถึงเฉพาะบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น จะไม่เป็นธรรมต่อผู้ประกันตนและบุตรของผู้ประกันตน ดังกล่าว ประกอบกับคำว่า “บุตร” ศาลเยาวชนและครอบครัวได้วางหลักการตีความเป็นบรรทัดฐานไว้แล้วว่า ให้หมายความรวมถึงบุตรตามความเป็นจริงด้วย ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดนิยามคำว่า “บุตร”

๒.๔ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เรื่องเสร็จที่ ๕๔๙/๒๕๕๓ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้ตรวจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้ว สรุปผลการพิจารณาได้ว่า ควรตัดบทนิยามคำว่า “บุตร” ออก เนื่องจากกรณีที่มาตราใดกล่าวถึงบุตร ย่อมหมายถึงบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายด้วย และกรณีที่มาตราใดกล่าวถึงบุตรโดยไม่รวมถึงบุตรบุญธรรมและบุตรที่ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นนั้น ได้ระบุไว้ในมาตราดังกล่าวแล้วเพื่อความชัดเจน

๓. ข้อพิจารณา

กองกฎหมายพิจารณาแล้วขอเรียนว่า ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ แม้ไม่ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “บุตร” ว่ามีความหมายอย่างไร แต่มีการบัญญัติถึงบุตรไว้ในมาตรา ๗๓ (๑) (ข) เกี่ยวกับเงินค่าทำศพ มาตรา ๗๓ (๒) เกี่ยวกับเงินสงเคราะห์กรณีผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย และมาตรา ๗๗ จัดว่า (๑) เกี่ยวกับเงินทดแทนกรณีชราภาพ ซึ่งใช้คำว่า “บุตร” เช่นเดียวกันในกฎหมายฉบับเดียวกัน โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายประสงค์จะให้ความหมายของคำว่า “บุตร” ไม่แตกต่างกันและมีเจตนารมณ์จ่ายประโยชน์ทดแทนทั้งสองกรณีแก่บุตรที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น อีกทั้งตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ไม่ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “บิดา” และคำว่า “ทายาท” ว่ามีความหมายอย่างไร เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามมาตราดังกล่าว ในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ จะเห็นได้ว่า ในมาตรา ๗๗ จัดว่า ได้บัญญัติว่า “ทายาท” ของผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ “ทายาท” ผู้มีสิทธิตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ (๑)(๒)(๓)... เมื่อบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวใช้คำว่า “ทายาท” จึงต้องแปลความหมายโดยเทียบเคียงกับคำว่า “ทายาท” ในกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งตามบทบัญญัติมาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง

ในกรณีนี้...

ในกรณีนี้ก็คือ บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๖ ว่าด้วยมรดก ซึ่งมีบทบัญญัติถึงคำว่า “ทายาท” อยู่ในมาตรา ๑๕๔๔, ๑๖๐๓ และ ๑๖๒๔ โดยคำว่า “ทายาท” ในบทบัญญัตินี้หมายถึง เฉพาะทายาทที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ประกอบกับตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เรื่องเสริมที่ ๕๔๔/๒๕๕๓ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้ว สรุปผลการพิจารณาได้ว่า ควรตัดบทนิยามคำว่า “บุตร” ออก เนื่องจากกรณีที่มาตราใดกล่าวถึงบุตร ย่อมหมายถึงบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายด้วย และกรณีที่มาตราใดกล่าวถึงบุตรโดยไม่รวมถึงบุตรบุญธรรมและบุตรที่ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นนั้น ได้ระบุไว้ในมาตราดังกล่าวแล้วเพื่อความชัดเจน ดังนั้น คำว่า “ทายาท” ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา ๗๗ จัตวา จึงต้องหมายถึงทายาทที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้นมิได้หมายความว่ารวมถึงทายาทตามความเป็นจริงด้วย

สำหรับคดีที่ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษมีคำพิพากษาโดยตีความคำว่า “บุตร” ในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๗๓ (๒) และมาตรา ๗๗ จัตวา วรรคสอง (๑) มีความหมายว่า บุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย และบุตรตามความเป็นจริงด้วย คำพิพากษาดังกล่าวย่อมมีผลต่อคู่ความในคดีเท่านั้นไม่มีผลต่อบุคคลอื่น อีกทั้งการพิจารณาของศาลในคดีดังกล่าวไม่ปรากฏว่าได้มีการเสนอความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ตามข้อกฎหมาย ๒.๔ อันเป็นการแสดงถึงเจตนารมณ์การยกเว้นเพื่อนำสืบให้ศาลได้ทราบถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริงของคำว่า “บุตร” ซึ่งหมายถึงบุตรชอบด้วยกฎหมาย แต่เป็นการที่ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษนำความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาตามข้อกฎหมาย ๒.๓ มาพิจารณาแทน จึงยังไม่อาจถือคำพิพากษาดังกล่าวเป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาวินิจฉัยของสำนักงานประกันสังคมได้ และเนื่องจากปัจจุบันในทางปฏิบัติหากบุตรไม่ชอบด้วยกฎหมายมาขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีตายและกรณีชราภาพ สำนักงานประกันสังคมจะแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอที่เห็นว่าตนมีสิทธิร้องขอให้ศาลสั่งว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกันตน เมื่อศาลมีคำสั่งว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกันตนแล้วย่อมมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนทั้งสองกรณีตามที่กฎหมายกำหนด อนึ่ง การจะเปลี่ยนแปลงแนวทางการวินิจฉัยจ่ายประโยชน์ทดแทนได้นั้น ต้องปรากฏว่ามีคำพิพากษาที่พิจารณาพิพากษาคดีในประเด็นนี้จนเป็นแนวบรรทัดฐาน ซึ่งหากเห็นว่าควรพิจารณาวินิจฉัยตามแนวทางคำพิพากษา จำต้องดำเนินการรายงานและขอความเห็นชอบเลขาธิการเพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแนวปฏิบัติต่อไป

ดังนั้น การวินิจฉัยจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีตายและกรณีชราภาพสำนักสิทธิประโยชน์ ยังคงต้องตีความตามที่สำนักงานได้มีการกำหนดแนวปฏิบัติไว้ คือ “บุตร” ต้องหมายถึงบุตรชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายไมตรี ขุนทอง)
ผู้อำนวยการกองกฎหมาย

เรื่องเสร็จที่ ๕๔๔/๒๕๕๓

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๑๔๑๔๓ ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๒ เห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยให้แก้ไขเพิ่มเติมให้ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ และกรณีตายจากกองทุนประกันสังคม ให้รวมถึงบุตรและคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกันตนตามที่กระทรวงแรงงานเสนอเพิ่มเติม แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานด้านนิติบัญญัติพิจารณา ก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป และต่อมาสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ นร ๐๕๐๓/๑๔๕๔๔ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๒ อนุมัติในหลักการให้รัฐบาลเป็นผู้จ่ายเงินสมทบฝ่ายเดียวเป็นจำนวนไม่เกินกว่า

“งบประมาณรายหัว” ที่รัฐบาลจ่ายให้แก่กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่บุตรและคู่สมรสตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ และอนุมัติให้ขยายระยะเวลาบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติตามร่างมาตรา ๒ จากเดิม “ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา” เป็น “ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป” ตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ และให้แจ้งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อประกอบการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อไป

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) พิจารณา โดยมีผู้แทนกระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงานประกันสังคม) และผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่กระทรวงแรงงานเสนอ

กระทรวงแรงงานได้ขอปรับปรุงแก้ไขร่างที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว โดยขยายความคุ้มครองถึงบุตรและคู่สมรสของผู้ประกันตนในเรื่องการเจ็บป่วย รวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่น ๆ เพิ่มเติม

๒. ข้อสังเกตและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ สำนักงบประมาณ มีความเห็น ดังนี้

(๑) การขยายความคุ้มครองประกันสังคมแก่คู่สมรสและบุตรของผู้ประกันตนที่กระทรวงแรงงานเสนอในครั้งนี้ เป็นการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนคู่สมรสและบุตรของผู้ประกันตน รวมทั้งประมาณการค่าใช้จ่ายสำหรับประโยชน์ทดแทนแก่คู่สมรสและบุตรของผู้ประกันตนใน ๓ กรณี ตามมาตรฐานปัจจุบันของสำนักงานประกันสังคม

(๒) ในส่วนของประมาณการค่าใช้จ่ายสำหรับการขยายความคุ้มครองแก่คู่สมรสและบุตรของผู้ประกันตน จำนวน ๕.๔๔ ล้านคน โดยรัฐบาลออกเงินสมทบแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งประกอบด้วยสิทธิประโยชน์ประกันสังคม กรณีตาย ทุพพลภาพ และเงินทดแทนการขาดรายได้กรณีเจ็บป่วย (ยกเว้นกรณีคลอดบุตรและค่าบริการทางการแพทย์) มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ๑๙๒ บาท/คน/ปี และค่าบริการทางการแพทย์กรณีทั่วไปและค่าบริการทางการแพทย์กรณีพิเศษ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ๒,๒๖๐ บาท/คน/ปี รวมเป็นเงิน ๒,๔๕๒ บาท/คน/ปี นั้น เนื่องจากค่าบริการทางการแพทย์กรณีทั่วไปและค่าบริการทางการแพทย์กรณีพิเศษเป็นค่าใช้จ่ายในลักษณะเดียวกันกับที่รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้กับกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดบริการสุขภาพให้กับประชาชนทั่วไปตามโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (จำนวน ๒,๒๐๒ บาท/คน/ปี ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒) ครอบคลุมจำนวน

คู่สมรสและบุตรของผู้ประกันตนไว้แล้ว ดังนั้น หากรัฐบาลมีนโยบายที่จะขยายความคุ้มครองประกันสังคมแก่คู่สมรสและบุตรของผู้ประกันตนจำนวนดังกล่าว จะทำให้มีภาระงบประมาณเพิ่มขึ้นเฉพาะในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายเรื่องสิทธิประโยชน์ประกันสังคมใน ๓ กรณีไม่น้อยกว่า ๑,๑๒๔.๘๖ ล้านบาทต่อปี

อนึ่ง เนื่องจากอัตราค่าบริการทางการแพทย์กรณีทั่วไปและค่าบริการทางการแพทย์กรณีพิเศษที่กระทรวงแรงงานเสนอยังมีความแตกต่างจากค่าใช้จ่ายเหมาจ่ายรายหัวที่รัฐบาลจัดสรรให้กับกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงการคลังจึงเห็นสมควรให้กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงแรงงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาหาข้อสรุปเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้เป็นไปในอัตราที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

๒.๒ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ มีความเห็น ดังนี้

(๑) ด้านงบประมาณ

เรื่องการออกเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนให้บุตรและคู่สมรสโดยจำนวนไม่น้อยกว่า "งบเหมาจ่ายรายหัว" ที่รัฐบาลจ่ายให้กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาตินั้น สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติชี้แจงว่า การคำนวณ

"งบเหมาจ่ายรายหัว" ของกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเป็นการตั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายตามรายอายุ ซึ่งในแต่ละช่วงอายุมีค่าใช้จ่ายไม่เท่ากัน จากการประมาณการทางคณิตศาสตร์

ควรมีกระบวนการพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อให้ผู้มีสิทธิสามารถเข้าถึงยาที่จำเป็นเนื่องจากเป็นยาที่มีประสิทธิภาพสูงในการบำบัดโรค และช่วยรักษาชีวิตผู้ป่วยโดยเฉพาะยาราคาแพงในบัญชี จ ข้อย่อย ๑ เช่น ยาขับเหล็กสำหรับผู้ป่วยธาลัสซีเมียหรือยา

ในบัญชี จ ข้อย่อย ๒ เช่น Immunglobulin (IVIG) ซึ่งมีข้อบ่งชี้ที่ใช้ในการรักษาหลายโรค เช่น โรคภูมิคุ้มกันบกพร่องปฐมภูมิ หรือยา Leuporelin ซึ่งเป็นยารักษาอาการเจริญพันธุ์ก่อน

วัยในเด็ก หรือยา Docetaxel ที่ใช้รักษาโรคมะเร็งปอด เต้านม และต่อมลูกหมาก เป็นต้น

๓. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการ

กฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๔) ได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้ว สรุปผลการพิจารณาได้ ดังนี้

๓.๑ แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า "ทุพพลภาพ" โดยเพิ่มความว่า "จนทำให้ความสามารถในการทำงานลดลงถึงขนาดไม่อาจประกอบการทำงานตามปกติได้" เพื่อให้เนื้อหามีความชัดเจนและสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติในการตรวจประเมินความทุพพลภาพ (ร่างมาตรา ๔) และตัดบทนิยามคำว่า "บุตร" ออก (เนื่องจากกรณีที่มาตราใดกล่าวถึงบุตรย่อมหมายถึงบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย และกรณีที่มาตราใดกล่าวถึงบุตรโดยไม่รวมถึงบุตรบุญธรรมและบุตรที่ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นนั้นได้ระบุไว้ในมาตราดังกล่าวแล้ว เพื่อความชัดเจน

๓.๒ แก้ไขเพิ่มเติมร่างเดิมมาตรา ๑๐ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑) ในเรื่องการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งหรือที่ปรึกษา เพื่อให้เนื้อหามีความชัดเจนและสอดคล้องกับการเพิ่มบทบัญญัติมาตรา ๘/๑ และมาตรา ๘/๒ (ร่างมาตรา ๑๐)

๓.๓ แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการแพทย์ในมาตรา ๑๔ (๒) เรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์ อัตรา และระยะเวลาในการรับประโยชน์ทดแทน เพื่อให้เนื้อหามีความชัดเจนและสอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๑ และมาตรา ๗๒ (ร่างมาตรา ๑๒)

๓.๔ แก้ไขเพิ่มเติมร่างเดิมมาตรา ๑๓ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๗) กำหนดให้รัฐมนตรีเสนอเงินกองทุนประกันสังคมต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อทราบ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ร่างมาตรา ๑๔)

๓.๕ แก้ไขเพิ่มเติมร่างเดิมมาตรา ๒๐ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๖) กำหนดให้รัฐบาลออกเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนสำหรับคู่สมรสหรือบุตรของผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ และกรณีตาย เป็นรายปีในอัตราเท่ากับค่าใช้จ่ายเพื่อการรักษาพยาบาลที่รัฐบาลจ่ายให้แก่กองทุนหลัก

ประกันสุขภาพแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติต่อประชาชนหนึ่งคน
ในระยะเวลาหนึ่งปี โดยกำหนดเป็นวรรคสามของมาตรา ๔๖ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติ
และสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีที่ให้ขยายความคุ้มครองในการจ่ายประโยชน์ทดแทน
สำหรับคู่สมรสหรือบุตรของผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ (ร่างมาตรา ๒๑)

๓.๖ เพิ่มมาตรา ๔๕/๑ กำหนดให้คู่สมรสหรือบุตรของผู้ประกันตนตามมาตรา
๓๓ มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุนประกันสังคมในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บ
ป่วย

กรณีทุพพลภาพ หรือกรณีตาย แล้วแต่กรณี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎ
กระทรวงเพื่อให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี (ร่างมาตรา ๒๖)

๓.๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๐ โดยกำหนดให้
คู่สมรสหรือบุตรของผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ มีสิทธิได้รับบริการทางการแพทย์ทำนองเดียว
กับผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ เพื่อให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี (ร่างมาตรา ๒๙)

๓.๘ ยกเลิกมาตรา ๖๑ เพื่อให้ผู้ประกันตน คู่สมรส และบุตรของผู้ประกันตน
ซึ่งประสบอันตราย เจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรือตาย เพราะเหตุที่บุคคลดังกล่าวก่อให้เกิดขึ้นหรือ
ยินยอมให้ผู้อื่นก่อให้เกิดขึ้น มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุนประกันสังคม ทั้งนี้ เพื่อให้เกิด
ความเป็นธรรม และเป็นมาตรฐานเดียวกันกับกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติที่ให้ความ
คุ้มครองในกรณีดังกล่าว (ร่างมาตรา ๓๐)

๓.๙ เพิ่มมาตรา ๖๑/๒ เพื่อกำหนดการสิ้นสุดของสิทธิการได้รับประโยชน์
ทดแทนของคู่สมรสหรือบุตรของผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ให้ชัดเจน (ร่างมาตรา ๓๒)

๓.๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมร่างเดิมมาตรา ๓๒ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๑) โดยแยก
เป็นกรณีทุพพลภาพกับกรณีทุพพลภาพและความทุพพลภาพนั้นมีระดับความรุนแรงตาม
ที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ เพื่อให้เนื้อหา มีความ
ชัดเจนและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติในการตรวจประเมินความทุพพลภาพ (ร่าง
มาตรา ๓๕)

๓.๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๐ (บทเฉพาะกาลรองรับกรณีผู้ซึ่งเคยได้รับ
หรือได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพจากกองทุนตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม
ก่อนวันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ) โดยกำหนดแยกออกเป็นสองวรรค เพื่อให้เนื้อหา
มีความชัดเจน (ร่างมาตรา ๔๓)

๓.๑๒ เพิ่มบทเฉพาะกาลรองรับกรณีผู้ซึ่งมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณี
ว่างงานจากกองทุนประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ อยู่ในวันที่
พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนนั้นต่อไปจนครบตามสิทธิ
ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อบุคคลดังกล่าวซึ่งมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่าง
งานจากกองทุนประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ อยู่ในวันที่พระราช

บัญญัตินี้

มีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๔๔)

๓.๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๑ (บทเฉพาะกาลรองรับคณะกรรมการการประกันสังคมและคณะกรรมการการแพทย์ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ) เพื่อให้เป้าหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้น (ร่างมาตรา ๔๔)

นอกจากนี้ ได้แก้ไขเพิ่มเติมด้วยคำในบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างฯ ให้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๓